

Sygn. akt II PK 251/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. B., J. L., M. P.

przeciwko M. O.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 września 2020 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w E.

z dnia 14 czerwca 2018 r., sygn. akt IV Pa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 14 czerwca 2018 r., sygn. akt IV Pa (...) Sąd Okręgowy w E. na skutek apelacji pozwanej M. O. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w O. z 17 października 2017 r., sygn. akt IV P (...) wydany w sprawie toczącej się z powództwa A. B., J. L. i M. P. o zapłatę diet z tytułu podróży służbowych, w ten sposób, że zmienił punkt XIII zaskarżonego wyroku i zasądził od M. O. na rzecz

powoda M. P. kwotę 9.254,12 zł z ustawowymi odsetkami od 7 października 2014 r., zaś w pozostałym zakresie apelację pozwanej oddalił.

W sprawie ustalono, że A. B. zatrudniony był jako kierowca samochodu ciężarowego w transporcie międzynarodowym przez M. O., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą I., w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy na czas nieokreślony, za wynagrodzeniem - 50 zł brutto, ryczałt za pracę w godzinach nocnych - 200 zł brutto, dodatek z tytułu dyżuru - art. 9 ust. 6 ustawy o czasie pracy kierowcy - 200 zł, stała premia 886 zł, ryczałt z prace w godzinach nadliczbowych 50 zł, diety z tytułu krajowych i zagranicznych podróży - zgodnie z Regulaminem Wynagradzania. Stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem przez powoda. Wynagrodzenie powoda obliczone jak ekwiwalent za urlop wynosiło 1.730 zł.

J. L. zatrudniony był jako kierowca samochodu ciężarowego przez M. O., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą I., w pełnym wymiarze czasu pracy, w okresie od 19 sierpnia 2011 r. do 18 sierpnia 2014 r., za wynagrodzeniem - 250 zł brutto, ryczałt za pracę w godzinach nocnych - 200 zł brutto, dodatek z tytułu dyżuru - art. 9 ust. 6 ustawy o czasie pracy kierowcy - 200 zł, stała premia 800 zł, ryczałt z prace w godzinach nadliczbowych 50 zł, diety z tytułu krajowych i zagranicznych podróży - zgodnie z Regulaminem Wynagradzania. Stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem przez pozwaną. Wynagrodzenie powoda obliczone jak ekwiwalent za urlop wynosiło 1.730 zł.

Powód M. P. zatrudniony był przez pozwaną M. O. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą I. w okresie od 5 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2013 r. jako kierowca samochodu ciężarowego na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem - 300 zł brutto, ryczałt za pracę w godzinach nocnych - 300 zł brutto, dodatek z tytułu dyżuru - art. 9 ust. 6 ustawy o czasie pracy kierowcy - 250 zł, stała premia 900 zł, diety z tytułu krajowych i zagranicznych podróży - zgodnie z Regulaminem Wynagradzania. Stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem przez powoda.

U pozwanej od 1 grudnia 2005 r. obowiązywał Regulamin Wynagradzania Pracowników „I.”. W paragrafie 32 Regulaminu Wynagradzania, przyjęto, że

pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy lub poza stałym miejscem pracy, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Dieta za dobę podróży służbowej na terenie kraju wynosi równowartość diety z tytułu podróży służbowej na terenie kraju określonej dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej. Dieta za dobę podróży służbowej poza granicami kraju wynosi równowartość diety z tytułu podróży służbowej na terenie kraju określonej dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej. Inne należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową (koszty dojazdu, noclegów itp.) zwracane są pracownikowi na podstawie przedstawionych rachunków dokumentujących poniesione przez pracownika wydatki. Pracodawca udziela pracownikowi zaliczki na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. W poleceniu wyjazdu służbowego pracodawca określa środek transportu oraz przewidywane miejsce noclegu. Zmiana tych ustaleń może nastąpić w porozumieniu z pracodawcą, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach samodzielnie przez pracownika.

Z dniem 1 grudnia 2006 r. pozwana wprowadziła zmianę do Regulaminu Wynagradzania w punktach 2. i 3. paragrafu 32., przyjmując, że z tytułu podróży służbowej krajowej pracownikowi przysługuje dieta przeznaczona na pokrycie zwiększonych kosztów wyżywienia w wysokości określonej w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Jeżeli podróż trwa nie dłużej niż dobę i wynosi mniej niż 8 godzin - dieta nie przysługuje, od 8 godzin - przysługuje 50%, ponad 12 godzin - przysługuje dieta w pełnej wysokości. Jeżeli , podróż trwa dłużej niż dobę przysługuje dieta w pełnej wysokości, a za niepełną ale rozpoczętą do 8 godzin - przysługuje 50% diety, ponad 8 godzin - przysługuje dieta w pełnej wysokości. Z tytułu podróży służbowej zagranicznej pracownikowi przysługuje: za każdy dzień pobytu za granicą ekwiwalent w zależności od kraju docelowego w wysokości odpowiadające 42 EUR - Holandia, Niemcy, 45 EUR - Belgia, 50 USD - Rosja, 45 USD - Białoruś, 43 USD – Litwa tytułem zwrotu kosztów

związanych z podróżą służbową: w tym zwłaszcza diet przeznaczonych na pokrycie kosztów wyżywienia, innych drobnych wydatków i na pokrycie kosztów noclegów.

Ekwiwalent obliczany był w następujący sposób: za każdą dobę podróży zagranicznej przysługuje ekwiwalent w pełnej wysokości, za niepełną dobę podróży zagranicznej do 8 godzin - przysługuje 1/3 ekwiwalentu, ponad 8 do 12 godzin - przysługuje 50% ekwiwalentu, ponad 12 godzin - przysługuje ekwiwalent w pełnej wysokości.

Z dniem 1 marca 2013 r. pozwana wprowadziła kolejną zmianę paragrafu 32 pkt 2,3,4 Regulaminu Wynagradzania. Z tytułu podróży służbowej krajowej pracownikowi przysługuje dieta przeznaczona na pokrycie zwiększonych kosztów wyżywienia w wysokości (30 zł) określonej w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Jeżeli podróż trwa nie dłużej niż dobę i wynosi mniej niż 8 godzin - dieta nie przysługuje, od 8 do 12 godzin - przysługuje 50%, ponad 12 godzin - przysługuje dieta w pełnej wysokości. Jeżeli podróż trwa dłużej niż dobę przysługuje dieta w pełnej wysokości, a za niepełną ale rozpoczętą: do 8 godzin - przysługuje 50% diety, ponad 8 godzin - przysługuje dieta w pełnej wysokości. Z tytułu podróży służbowej zagranicznej pracownikowi przysługuje: za każdy dzień pobytu za granicą ekwiwalent w zależności od kraju docelowego w wysokości odpowiadającej kwocie 50 EUR - Holandia, 49 EUR - Niemcy, 48 EUR - Belgia, 48 EUR - Rosja, 41 EUR - Ukraina, 42 EUR - Białoruś, 39 EUR - Litwa, 50 EUR - Francja tytułem zwrotu kosztów związanych z podróżą służbową: w tym zwłaszcza diet przeznaczonych na pokrycie kosztów wyżywienia, innych drobnych wydatków i na pokrycie kosztów noclegów. W Regulaminie wskazano, że ekwiwalent oblicza się w następujący sposób: za każdą dobę podróży zagranicznej przysługuje ekwiwalent w pełnej wysokości, za niepełną dobę podróży zagranicznej do 8 godzin - przysługuje 1/3 ekwiwalentu, ponad 8 do 12 godzin - przysługuje 50% ekwiwalentu, ponad 12 godzin - przysługuje ekwiwalent w pełnej wysokości. Inne należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową krajową i zagraniczną zwracane są pracownikowi na podstawie przedstawionych rachunków

dokumentujących poniesione przez pracownika wydatki. Pracodawca na wniosek pracownika udziela zaliczki na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

Od 1 lipca 2014 r., pozwana przyjęła w Regulaminie wynagradzania, że z tytułu podróży krajowej, pracownikowi przysługuje dieta oraz ryczałt za nocleg w wysokości określonej w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. Z tytułu podróży zagranicznej pracownikowi przysługuje dieta za dobę podróży zagranicznej oraz ryczałt za nocleg w poszczególnych państwach:

- Belgia 8 EUR diety oraz 40 EUR ryczałtu,
- Białoruś 10 EUR diety i 32, 50 EUR ryczałtu,
- Francja 8 EUR diety i 45 EUR ryczałtu,
- Litwa 8 EUR diety i 32,50 EUR ryczałtu,
- Niderlandy 17,5 EUR diety i 32,50 EUR ryczałtu,
- Niemcy 11,5 EUR diety i 37,50 EUR ryczałtu,
- Rosja 8 EUR diety i 50 EUR ryczałtu,
- Ukraina 8 EUR diety i 45 EUR ryczałtu,
- Francja 8 EUR diety i 45 EUR ryczałtu.

Pozwana wskazała, że kwota ryczałtu za nocleg została określona w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Powodowie M. P., A. B. i J. L. wiedzieli, że u pozwanej obowiązywał Regulamin wynagradzania, bowiem w treści umów o pracę, które zawarli z pozwaną znajdował się zapis, zgodnie z którym należności z tytułu krajowych i zagranicznych podróży służbowych przysługują zgodnie z Regulaminem wynagradzania. Według § 32 Regulaminu wynagradzania, kierowcy zatrudnieni u pozwanej, w tym powodowie, otrzymywali wynagrodzenie podstawowe plus ekwiwalent za odbytą trasę na podstawie złożonych przez kierowcę kart pracy, w których wskazywali koszty poniesione w czasie trasy, liczbę przejechanych kilometrów, czas podróży. Należności z tytułu ekwiwalentu, podobnie jak wynagrodzenie za pracę, były wypłacane przelewem na rachunek bankowy. Kierowcy otrzymywali w gotówce kwoty przeznaczone na wydatki związane z podróżą takie jak opłaty parkingowe, winiety i które były rozliczane przez pozwaną

po powrocie z trasy, a nadwyżka przekazywana była na kolejny wyjazd zagraniczny.

Kierowcy zatrudnieni u pozwanej, nie korzystali z hoteli w czasie podróży zagranicznych, lecz spali w kabinach samochodów, które były przystosowane do spania. Żaden z kierowców (również powodowie) w okresie zatrudnienia u pozwanej nie zgłaszał pracodawcy żądań, próśb, czy pytań dotyczących ryczałtu za nocleg (żaden nie sygnalizował pracodawcy istnienia takiego problemu).

Pozwana wyliczała ekwiwalent za każdą dobę podróży służbowej zagranicznej na podstawie kwot wskazanych w walucie EUR w Regulaminie Wynagradzania, które odpowiadały stawkom diet obowiązujących w poszczególnych krajach zgodnie z rozporządzeniami z 15 listopada 2006 r. i 15 lutego 2013 r. Pozwana korzystała z programu komputerowego do wyliczania diet.

Pozwana wypłacała powodom świadczenia z tytułu podróży służbowych krajowych i zagranicznych w formie przelewów na konto. Na rzecz M. P. w okresie objętym pozwem pozwana przełała kwotę 23.266,40 zł. Na rzecz A. B. w okresie objętym pozwem przełała kwotę 56.700 zł, a w okresie od 12 maja 2012 r. do dnia 28 lutego 2014 r. - kwotę 52.600 zł. Z kolei na rzecz J. L. pozwana przełała w okresie objętym pozwem kwotę łączną 60.400 zł, w tym za okres od 12 maja 2015 r. do 28 lutego 2014 r. kwotę 57.800 zł.

Wyrokiem z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt IV P (...) Sąd Rejonowy w O.:

I. zasądził od pozwanej M. O. na rzecz powoda A. B. kwotę 12.301,79 zł z ustawowymi odsetkami od 12 maja 2015 r. do dnia zapłaty;

II. umorzył postępowanie w części dotyczącej roszczenia A. B. o zasądzenie od pozwanej ryczałtów za noclegi w podróżach służbowych poza granicami kraju, odbytych w okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 28 lutego 2014 r.;

III. w pozostałym zakresie powództwo A. B. oddalił;

IV. zasądził od powoda A. B. na rzecz pozwanej M. O. kwotę 599,40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Rejonowy w O.: od pozwanej M. O. kwotę 1346,22 zł zaś od powoda A. B. - kwotę 2690,41 zł z zasądanego na jego rzecz roszczenia;

VI. wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1.730 zł;

VII. zasądził od pozwanej M. O. na rzecz powoda J. L. kwotę 27.605,13 zł z ustawowymi odsetkami od 12 maja 2015 r. do dnia zapłaty;

VIII. umorzył postępowanie w części dotyczącej roszczenia J. L.

o zasądzenie od pozwanej ryczałtów za noclegi w podróżach służbowych poza granicami kraju, odbytych w okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 18 sierpnia 2014 r.

IX. w pozostałym zakresie powództwo J. L. oddalił;

X. zasądził od pozwanej M. O. na rzecz powoda J. L. kwotę 417,96 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

XI. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Rejonowy w O.: od pozwanej M. O. kwotę 1701,44 zł, zaś od powoda J. L. - kwotę 2731,19 zł z zasądzanego na jego rzecz roszczenia;

XII. wyrokowi w punkcie VII nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1.730 zł;

XIII. zasądził od pozwanej M. O. na rzecz powoda M. P. kwotę 7.655,12 zł z ustawowymi odsetkami od 7 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty;

XIV. umorzył postępowanie w części dotyczącej roszczenia M. P. o zasądzenie od pozwanej ryczałtów za noclegi w podróżach służbowych poza granicami kraju, odbytych w okresie od 1 lutego 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.;

XV. w pozostałym zakresie powództwo M. P. oddalił;

XVI. zasądził od pozwanej M. O. na rzecz powoda M. P. 588,96 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

XVII. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Rejonowy w O. od pozwanej M. O. kwotę 1348,74 zł , zaś od powoda M. P. - kwotę 281,75 zł z zasądzanego na jego rzecz roszczenia;

XVIII. wyrokowi w punkcie XIII nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1.800 zł.

Apelacje od powyższego wyroku wniósł powód M. P. i pozwana M. O.. Pozwana zaskarżyła wyrok w części dotyczącej pkt I, V, VII, X, XI, XIII, XVI, XVII, zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła sprzeczność istotnych ustaleń Sądu ze

zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym; naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.; art. 227 k.p.c., art. 217 § 1 k.p.c., art. 286 k.p.c.; art. 321 § 1 k.p.c.; art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 65 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

W wyniku rozpoznania apelacji Sąd drugiej instancji uznał za częściowo uzasadnione zarówno apelacje powoda, jak i pozwanej, przy czym apelacja pozwanej co do zasady nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że istota sporu w niniejszej sprawie, po częściowym cofnięciu pozwów przez powodów, sprowadzała się do rozstrzygnięcia zasadności żądań powodów w zakresie zapłaty diet z tytułu podróży służbowych w kraju i za granicą oraz ryczałtów za noclegi z tytułu podróży służbowych w kraju, tzn., czy pozwana w całości uregulowała powodom należności z powyższych tytułów, czy też posiada wobec powodów zaległości. Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie, to na pozwanej spoczywał ciężar udowodnienia, że sporne należności zostały powodom wypłacone w całości. Trafnie Sąd Rejonowy uznał, że pozwana tych okoliczności nie udowodniła - z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynikało jednoznacznie, że pozwana zalega powodom z zapłatą należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi z tytułu podróży krajowych oraz z tytułu diet z tytułu podróży zagranicznych.

Pozwana zarzuciła w apelacji naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę materiału dowodowego. Sąd Okręgowy nie podzielił powyższego zarzutu.

Trafnie, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy uznał, że pozwana nie udowodniła, że zaliczki gotówkowe, które przekazywała powodom na wydatki związane m.in. z opłatami parkingowymi, za autostrady zostały przez nich w jakiegokolwiek części zatrzymane i zaliczone przez pozwaną na poczet przysługujących im należności z tytułu podróży służbowych. W tym zakresie prawidłowo Sąd Rejonowy ocenił zebrany materiał dowodowy. Zeznania bowiem świadków W.D. i W.W. korespondowały z zeznaniami powodów. Z zeznań tych jednoznacznie wynikało, że pobrane przez powodów zaliczki były rozliczane po zakończeniu trasy i jeżeli coś zostawało, to było przekazywane na następną trasę. Zeznania te korespondowały również z dokumentacją przedłożoną przez pozwaną, tj. kartami zlecenia kierowcy. Bezzasadnie zatem apelująca wskazuje, że z

przedłożonych przez nią dokumentów wynikało, że nadpłata w zaliczkach stanowiła częściowe zaspokojenie roszczeń powodów związanych z odbywanymi przez nich podróżami służbowymi.

Prawidłowo również Sąd Rejonowy ocenił zeznania świadków K. D. i S. O. Z zeznań tych świadków w żaden sposób nie można było przyjąć, że pozwana wypłaciła powodom w całości należności związane z podróżami służbowymi. Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwana jako pracodawca powinna prowadzić stosowną dokumentację, z której wynikałoby jednoznacznie z jakiego tytułu i w jakiej wysokości należały się powodom należności z tytułu podróży służbowych i, że należności te zostały przez pozwaną wypłacone. Dowodem, co do zasady, powinny być przelewy lub dokumentacja zawierająca potwierdzenie odbioru poszczególnych kwot, z poszczególnych tytułów, przez powodów. Oczywiście w przypadku braku dokumentacji, okoliczności tych można dowodzić za pomocą innych środków dowodowych, jednakże z dowodów tych musiałoby wynikać w jakiej wysokości należności powodom przysługiwały oraz kiedy, i w jakiej wysokości należności zostały zapłacone. Świadkowie S. O. i K. D. takiej wiedzy nie posiadali. Apelująca zarzuciła Sądowi Rejonowemu uznanie za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie zeznań w/w świadków, w zakresie w jakim wskazali, że powodowie zostali rozliczeni ze swoich roszczeń w całości z uwagi na to, że nie mieli pełnej wiedzy na ten temat. Analiza zeznań tych świadków potwierdza, że ocena ich zeznań została dokonana w sposób prawidłowy. Świadek S. O. zeznał, że nie posiada wiedzy, czy żądania kierowców są słuszne. Dla świadka żądania te nie są zasadne, jest to osobiste odczucie świadka. Świadek nie zgłaszał żadnych roszczeń co do jego rozliczenia, nie wiadomo mu nic, czy kierowcy zgłaszali takie zastrzeżenia. Nie wiadomo również świadkowi w jaki sposób płacono powodom za delegacje. Natomiast świadek K. D. zeznał, że firma z powodami jest rozliczona zgodnie z zasadami, bo nikt nie zgłaszał pretensji, również przy rozwiązaniu umowy. Średnio są mu znane zasady rozliczeń kierowców. Rozliczaniem kierowców zajmuje się pozwana. Wobec powyższego Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że świadkowie S. O. i K. D. nie mieli pełnej wiedzy, czy powodowie zostali rozliczeni z przysługujących im należności. Wskazać należy, że samo nie zgłoszenie zastrzeżeń co do wysokości należności, z tytułu

podróży służbowych w chwili ich wypłaty przez pozwaną, nie stanowi dowodu, że cała przysługująca powodom należność z tego tytułu została wypłacona.

Prawidłowo również, zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy oparł rozstrzygnięcie na opinii biegłych sądowych z zakresu księgowości W. L. i E. J., przyjmując te opinie jako dowód w sprawie, w zakresie wysokości przysługujących powodom należności z tytułu podróży służbowych. W tym miejscu wskazać należy, że pomimo podzielenia opinii biegłego W. L. Sąd Rejonowy nie ustrzegł się przy orzekaniu błędu w zakresie wysokości należności przysługujących powodowi M. P.

Sąd odwoławczy zauważył, że okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie był fakt obowiązywania u pozwanej Regulaminu wynagradzania od 1 grudnia 2005 r. który to Regulamin podlegał zmianom od 1 grudnia 2006 r., od 1 marca 2013 r. i od 1 lipca 2014 r. Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku opisał szczegółowo zapisy i zmiany Regulaminu, w zakresie dotyczącym przedmiotu sporu. Sąd Okręgowy nie widzi zatem potrzeby ponownego ich przytaczania. Sąd Okręgowy nie podzielił ustaleń Sądu Rejonowego, że powodowie zostali zapoznani z Regulaminem wynagradzania. Przeczą temu zapisy w umowach o pracę, z których jednoznacznie wynika, że powodowie potwierdzili fakt zapoznania się z Regulaminem pracy a nie Regulaminem wynagradzania. Pozwana nie przedłożyła żadnych dowodów potwierdzających, że powodowie zostali zapoznani z Regulaminem wynagradzania w trakcie zawierania umów o pracę, a tym bardziej nie wykazała aby powodowie zostali zapoznani ze zmianami wprowadzonymi do tego Regulaminu w trakcie trwania stosunków pracy. Jednakże w związku z zapisami znajdującymi się w umowach o pracę, powodowie mieli świadomość obowiązywania u pozwanej Regulaminu wynagradzania, ponieważ wskazano w umowach, że diety z tytułu krajowych i zagranicznych podróży służbowych przysługują zgodnie z Regulaminem wynagradzania. Zatem powodowie mieli możliwość w trakcie trwania stosunków pracy zapoznania się z Regulaminem wynagradzania.

Zdaniem Sądu Okręgowego, analiza delegacji zagranicznych powodów i wysokości limitów za noclegi w poszczególnych krajach określonych w rozporządzeniach (przywoływanych przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu wyroku), obowiązujących w spornych okresach i porównanie ich z ekwiwalentami

ustalonymi przez pozwaną w Regulaminie wynagradzania, wskazują jednoznacznie że były one mniej korzystne od uregulowań zawartych w rozporządzeniach. Sąd drugiej instancji podniósł również, że ustalony w Regulaminie wynagradzania ekwiwalent za każdy dzień pobytu za granicą nie wskazuje kwoty diety, a skoro miał obejmować oprócz kosztów noclegu, drobne wydatki, zatem trudno ustalić w jakiej wysokości faktycznie dieta miała przysługiwać. Skoro z umów o pracę powodów wynikało, że dieta z tytułu podróży zagranicznych miała przysługiwać zgodnie z Regulaminem wynagradzania, a pozwana rozliczała diety w wysokościach ekwiwalentów, które to wysokości pokrywały się z wysokościami diet wynikającymi z obowiązujących rozporządzeń, zatem biegli sądowi W. L. i E. J. dokonali prawidłowych wyliczeń wysokości diet za podróże zagraniczne.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 227 k.p.c., art. 217 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c., to również ten zarzut okazał się bezzasadny. Apelujący zarzucił naruszenie w/w przepisów poprzez niedopuszczenie dowodu z kolejnej uzupełniającej opinii biegłego W. L. oraz uzupełniającej opinii biegłej E. J.. Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Rejonowy na rozprawie w 6 września 2016 r. w sprawie z powództwa M. P. oddalił wniosek pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu księgowości W. L., w związku ze zgłoszonymi kolejnymi zastrzeżeniami pozwanej do opinii tego biegłego w piśmie z 4 lipca 2016 r. Zatem bezzasadny jest zarzut pozwanej, że Sąd Rejonowy nie wydał stosowego postanowienia co do wniosku z 4 lipca 2016 r. oraz, że w dacie 6 września 2016 r. nie była przeprowadzona rozprawa w niniejszej sprawie. Trafnie natomiast pozwana podniosła, że Sąd pierwszej instancji nie wydał formalnego postanowienia co do wniosku pozwanej, zawartego w piśmie z 26 czerwca 2017 r., o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłej E. J.. Nie budzi jednak wątpliwości, że wniosek ten nie został uwzględniony. Wskazać należy, że zgodnie z art. 217 § 2 k.p.c. sąd pomija środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione lub jeśli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki. Przewodniczący zamyka rozprawę, gdy sprawa jest dostatecznie wyjaśniona. Analiza zarzutów pozwanej zawartych w piśmie z 4 lipca 2016 r. do opinii biegłego sądowego W. L. oraz w piśmie z 26 czerwca 2017 r. do opinii biegłej sądowej E. J. wskazuje jednoznacznie, że nie było potrzeby ustosunkowywania się

do podniesionych przez pozwaną zarzutów przez biegłych sądowych. Zatem prawidłowo Sąd pierwszej instancji pominął w tym zakresie wnioski pozwanej. Sprawa bowiem została dostatecznie wyjaśniona i wymagała jedynie rozstrzygnięcia przez sąd. W konsekwencji również Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku pozwanej, zawartego w apelacji, o przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniających biegłych sądowych z zakresu księgowości, celem wyliczenia należności powodom z tytułu podróży służbowych, ponieważ wysokość należnych powodom diet została wyliczona w prawidłowej wysokości.

W zakresie zarzutu sprzeczności ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym przez uznanie, że J. L. przysługują należności zgodnie z Regulaminem wynagradzania, w sytuacji, gdy pozwaną i tego powoda łączyła ustna umowa dotycząca sposobu jego wynagradzania i otrzymywania za jeden wyjazd na „wschód” kwoty 1.200 zł, zaś na „zachód” kwoty 700 zł tytułem należności z tytułu podróży służbowej, z uwagi na problemy ze wzrokiem powoda, kończenie jazdy już w chwili zapadnięcia zmroku, częste postoje, które to okoliczności znacznie wydłużały czas podróży służbowej, wskazać należy że jest on chybiony. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności tych pozwana nie udowodniła, zaś trudno w tym zakresie dać wiarę samej pozwanej, w sytuacji kiedy analiza dokumentacji przedłożonej przez pozwaną – rozliczeń wyjazdów służbowych powoda J. L., nie potwierdza, aby za wyjazdy służbowe były płacone kwoty 1.200 zł czy 700 zł.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 328 § 2 k.p.c, Sąd drugiej instancji zauważył, że przepis ten wymienia konstrukcyjne elementy uzasadnienia wyroku, które wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane. W ocenie Sądu Okręgowego, treść uzasadnienia w pełni pozwala na weryfikację wyводу Sądu Rejonowego. Sąd pierwszej instancji wskazał na dokonane ustalenia w sprawie, wymieniając przy tym dowody stanowiące podstawę ich dokonania, a następnie przeprowadził subsumpcję tych ustaleń, przy czym poczyniony wywód pozostaje spójny, logiczny i konsekwentny.

Apelująca zarzuciła Sądowi Rejonowemu zaniechanie rozważenia zasadności roszczeń powodów z punktu widzenia nadużycia prawa i zasad współżycia społecznego, mimo powołania się pozwanej na klauzulę generalną z

art. 8 k.p. Sąd odwoławczy wskazał, że pozwana podnosiła w trakcie procesu, że dochodzenie przez powodów ryczałtów za nocleg należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Zarzut ten w części stał się bezprzedmiotowy, z uwagi na cofnięcie pozwów co do ryczałtów za noclegi w podróży służbowej zagranicznej. W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy nie dopatrzył się, aby dochodzenie przez powodów ryczałtów za noclegi z tytułu podróży w kraju było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Wobec zarzutu naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał, że nie zasługiwał na uwzględnienie w zakresie podnoszonym przez pozwaną, w świetle powyższych rozważań poczynionych przez Sąd Okręgowy. Sąd instancji nie zasądził od pozwanej na rzecz powodów należności z tytułu ryczałtów za noclegi w podróżach służbowych zagranicznych. Powodowie w piśmie z 3 lutego 2017 r. cofnęli swoje roszczenia w zakresie należności z tego tytułu i w konsekwencji Sąd Rejonowy umorzył postępowanie w tym zakresie. Z uwagi jednak na zakres zaskarżenia i podnoszony zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy dokonał korekty zaskarżonego wyroku, co do daty zasądzonych odsetek od roszczenia głównego na rzecz powoda M. P.

Niezrozumiały, zdaniem Sądu Okręgowego, jest podnoszony przez pozwaną zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. w zw. z art. 300 k.p. W niniejszej sprawie bowiem, w chwili zawierania umów o pracę z powodami, obowiązywał już u pozwanej Regulamin wynagradzania, który obowiązywał w okresie od 1 grudnia 2006 r. do 28 lutego 2013 r. Jak wynika z zapisów zawartych w umowach o pracę powodów przysługiwały powodom diety z tytułu krajowych i zagranicznych podróży służbowych - zgodnie z Regulaminem wynagradzania. Z umów tych wynika, że powodowie zostali zapoznani z Regulaminem pracy, co potwierdzili, podpisując stosowne oświadczenie w tym zakresie. Jak wynika natomiast z zeznań świadka K. D., przedstawiał on dokumenty przy zawieraniu umów o pracę, tj. umowy o pracę, dokumenty dotyczące czasu pracy, regulamin pracy. Jednocześnie wskazał, że Regulamin wynagradzania był załączony w jednym komplecie z Regulaminem pracy. Tak więc, w ocenie Sądu Okręgowego, pozwana nie udowodniła, że powodowie zostali zapoznani z Regulaminem wynagradzania. Jednakże, skoro w zapisach umów o pracę wprost wskazano, że

diety z tytułu krajowych i zagranicznych podróży przysługują zgodnie z Regulaminem wynagradzania, zatem powodowie mieli możliwość zapoznania się, zawierając umowy o pracę, z Regulaminem wynagradzania. Zapisy zawarte w umowach o pracę zatem nie budzą wątpliwości, są jednoznaczne i w ocenie Sądu Okręgowego nie wymagały badania woli stron w zakresie zapisów dotyczących diet z tytułu podróży krajowych i zagranicznych. Zdaniem Sądu odwoławczego, pozwana w niniejszym postępowaniu nie wykazała również, aby powodowie zostali zapoznani z Regulaminem wynagradzania obowiązującym w okresie od 1 marca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r.

Mając powyższe rozważania na uwadze apelacja pozwanej, zdaniem Sądu drugiej instancji, co do zasady nie zasługiwała na uwzględnienie. Korekcie podlegał jedynie pkt XIII zaskarżonego wyroku w zakresie daty od której zostały zasądzone odsetki na rzecz powoda M. P.. Sąd pierwszej instancji zasądził należność z odsetkami od dnia wniesienia pozwu - 7 kwietnia 2014 r., tymczasem powód wniósł pozew 7 października 2014 r. Dlatego też na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono jak w punkcie I (co do odsetek), oddalając apelację pozwanej w pozostałym zakresie na mocy art. 385 k.p.c.

Powyższy wyrok skargą kasacyjną zaskarżyła pozwana w części, co do punktu VI, VIII, IX i X. Skargę kasacyjną oparto:

1) na podstawie naruszenia przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, przez oczywiste naruszenie:

a) art. 233 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na nieprzestrzeganiu kompetencji rozpoznawczych oraz kontrolnych nałożonych na Sąd odwoławczy i niesprostania jego procesowej funkcji wynikającej z treści art. 382 k.p.c. w następstwie czego doszło do pominięcia części materiału dowodowego zebranego w toku procesu oraz braku poczynienia wyczerpujących ustaleń w sprawie;

b) art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów podniesionych przez pozwaną w apelacji, w tym nie dokonania oceny dowodu z zeznań M. O. pomimo tego, że treść jej zeznań miała istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zarzutu orzeczenia ponad żądanie pozwu oraz naruszenia przepisów prawa materialnego oraz nie

ustosunkowanie się w sposób wymagany przepisami prawa do kwestii nieprawidłowo sporządzonego uzasadnienia wyroku przez Sąd pierwszej instancji, a także nie ustosunkowanie się do kluczowego zarzutu błędnego wyliczenia należnej powodom kwoty według pełnej wysokości ekwiwalentu określonego w Regulaminie wynagradzania obowiązującego u pozwanej, podczas gdy oprócz samej diety obejmował on inne koszty podróży, w tym koszty wyżywienia, noclegów i pozostałe drobne wydatki, co doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy przez Sądy obu instancji;

c) art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez sporządzenie przez Sąd drugiej instancji uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia w sposób uniemożliwiający przeprowadzenie skutecznej kontroli kasacyjnej, z uwagi na jego wewnętrzną sprzeczność oraz przyjęcie przez ten Sąd błędnej, jednostronnej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie, m.in. poprzez brak odniesienia się przez Sąd Odwoławczy w sporządzonym uzasadnieniu wyroku do wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji, w tym oceny dowodu z zeznań pozwanej, zarzutu orzeczenia ponad żądanie pozwu, naruszenia przepisów prawa materialnego oraz nieprawidłowo sporządzonego uzasadnienia wyroku przez Sąd Rejonowy;

2) na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj.:

a) art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. przez ich niezastosowanie w stanie faktycznym sprawy i zaniechanie analizy woli stron w zakresie zapisów dotyczących diet z tytułu podróży krajowych i zagranicznych czyli postanowień regulacji wewnętrznych obowiązujących u pozwanej oraz warunków łączących strony umów o pracę z zastosowaniem wykładni dającej pierwszeństwo temu znaczeniu oświadczenia, które rzeczywiście nadawały mu obie strony w chwili jego złożenia, co doprowadziło do błędnego ustalenia, że wysokość „ekwiwalentu” wskazanego w § 32 Regulaminu wynagradzania odpowiada wysokości diety za jeden dzień pobytu za granicą;

b) art. 77⁵ § 1, 3, 4 i 5 k.p. w związku z § 32 Regulaminu wynagradzania przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji bezpodstawne uznanie, że przewidziany w § 32 Regulaminu wynagradzania i wypłacany przez pozwaną tzw. ekwiwalent tytułem zwrotu kosztów związanych z podróżą służbową nie stanowił

kompleksowego świadczenia z tytułu zwrotu kosztów podróży służbowej, a jedynie dietę z tytułu podróży służbowej.

W związku z powyższym skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części, tj. w punkcie VI, VIII, IX i X i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w E. do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Strona powodowa nie składała odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej okazały się nieuzasadnione.

Na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozpoznając skargę, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów, dokonanych przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 maja 2018 r., I PK 50/17, LEX nr 2553397). Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał przy tym, że wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (zob. np.

wyrok Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2018 r., II PK 49/17, LEX nr 2540109; wyrok Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2011 r., III PK 30/11; wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2011 r., III PK 72/10, LEX nr 901629). Wskazać przy tym należy, że naruszyć art. 328 § 2 k.p.c. można tylko wówczas, gdy sąd uchyli się od opisanie sposobu oceny dowodów. Nie stanowi jednak jego naruszenie sytuacja, w której strona neguje trafność procesu poznawczego z art. 233 § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2017 r., I PK 288/16, LEX nr 2408335).

Rozpoznawany w tej części uzasadnienia zarzut skarżącej opiera się wyłącznie na niezadowoleniu strony pozwanej z wydanego wyroku i jego uzasadnienia, a także polemice z ustaleniami i oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji. W ocenie Sądu Najwyższego skarżąca nie wykazała, aby Sąd Okręgowy pominął część materiału dowodowego w niniejszej sprawie. W rzeczywistości pozwana polemizuje jedynie z oceną materiału dowodowego dokonaną przez Sąd drugiej instancji i usiłuje przeforsować własną ocenę dowodów, w szczególności zeznań samej pozwanej, która miałaby doprowadzić do korzystnego dla skarżącej rozstrzygnięcia sprawy.

Podobnie nie jest uzasadniony zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek sądu drugiej instancji oznacza w szczególności nakaz wzięcia pod uwagę i rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków, w tym wniosków dowodowych, których sąd ten nie musi uwzględnić, ale ma obowiązek się do nich odnieść w uzasadnieniu orzeczenia. Warto przy tym zauważyć, że obowiązek ten nie oznacza konieczności osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji, wystarczające jest bowiem odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2017 r., I PK 264/16, LEX nr 2420345). Z kolei zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej naruszenia prawa procesowego; przepis ten zawiera ogólną dyrektywę kompetencyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego i dlatego konieczne jest wytknięcie przy konstruowaniu tego zarzutu także innych przepisów

normujących postępowanie rozpoznawcze, które sąd drugiej instancji naruszył. Tym innym przepisem nie może być jednak art. 233 § 1 k.p.c. (ze względu na brzmienie art. 398³ § 3 k.p.c.). Przepis ten może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, jeżeli skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie pominął część zebranego materiału oraz że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2019 r., I PK 68/18, OSNP 2020 nr 7, poz. 66).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy trzeba zauważyć, że Sąd drugiej instancji rozpoznał wszystkie zarzuty apelacji i wziął pod uwagę materiał dowodowy zebrany w toku całego postępowania, zarówno przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji. Pamiętać należy, że zarzut nierozpoznania wszystkich zarzutów apelacji może zostać uwzględniony, gdy sąd drugiej instancji w ogóle nie rozpozna jednego lub kilku zarzutów sformułowanych w treści apelacji, a nie wtedy, gdy strona wnosząca apelację nie jest zadowolona z efektu rozpoznania tych zarzutów. W niniejszej sprawie zeznania pozwanej zostały ocenione pod względem ich przydatności dowodowej przez Sąd pierwszej instancji, natomiast Sąd drugiej instancji podzielił i przytoczył tę ocenę w uzasadnieniu swojego wyroku (str. 8, 20-21 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Nie jest zatem prawdą, że zarzut ten nie został przez Sąd drugiej instancji rozpoznany. Natomiast fakt, że skarżąca nie zgadza się z dokonaną oceną nie może uzasadniać zarzutów sformułowanych w skardze kasacyjnej.

To samo dotyczy nierozpoznania zarzutu orzeczenia przez Sąd Rejonowy ponad żądanie. Sąd drugiej instancji bezpośrednio odniósł się do tego zarzutu apelacyjnego, podobnie jak do zarzutów odnoszących się do niewłaściwego sporządzenia uzasadnienia Sądu pierwszej instancji oraz naruszenia prawa materialnego przez ten Sąd, łącznie z kwestią związaną z charakterem oraz składnikami ekwiwalentu, jaki pozwana wypłacała powodowi w związku z podróżami służbowymi. Zarzuty te zostały przez Sąd Okręgowy rozpoznane, a w uzasadnieniu wyroku znajduje się uzasadnienie stanowiska Sądu w ich zakresie, a zatem skarżąca bezpodstawnie zarzuca Sądowi Okręgowemu ich pominięcie, w istocie nie zgadzając się po prostu z faktem, że Sąd odwoławczy nie podzielił argumentacji strony skarżącej.

Nie zasługiwał w końcu na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Należy pamiętać, że zakres zastosowania art. 328 § 2 k.p.c. przez sąd odwoławczy zależy od rodzaju wydanego orzeczenia oraz od podjętych przez ten sąd czynności procesowych. Jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadza postępowania dowodowego i oddala apelację, orzekając na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, nie musi powtarzać dokonanych ustaleń i wskazywać dowodów, na których je oparł, gdyż wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne. Nie zwalnia to jednak sądu z obowiązku, wyjaśnienia w pisemnych motywach argumentów, z powodu których strona wnosząca apelację przegrała sprawę. Zastosowana technika nie może mieć waloru ogólnego w tym znaczeniu, że sąd posługuje się wyłącznie sformułowaniami uogólnionymi, odwołując się do zwrotów opisowych i otwartych (np. „ocena materiału nie była dowolna”; „sąd zebrał dostateczny materiał dowodowy”). Jeżeli sąd odwoławczy przyjmuje tego typu matrycę, to po części wstępnej (ogólnej) powinno mieć miejsce uściślenie tych stref, które w apelacji porusza skarżący. Oznacza to obowiązek wyjaśnienia, za pomocą dostępnych reguł interpretacyjnych, dlaczego konkretny zarzut nie jest zasadny. Jeżeli zarzuty apelacyjne są rozbudowane ponad przeciętną miarę, to można je rozważać łącznie, chwytając oś problemu, lecz w każdym razie ze stanowczą puentą, dlaczego tego rodzaju argumentacja nie jest zasadna. Powracając do głównego nurtu, to zamieszczenie niezbędnych elementów konstrukcyjnych w pisemnych motywach wyroku, jest wystarczającym argumentem o braku podstaw do uwzględnienia tego zarzutu. Omawiana norma nie reguluje o poprawności rozstrzygnięcia, lecz określa wymagane elementy pisemnej decyzji sądu, które w analizowanym przypadku zostały należycie wyeksponowane (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2018 r., I PK 70/17, LEX nr 2660108). Generalnie o uchybieniu art. 328 § 2 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawiera danych pozwalających na kontrolę tego rozstrzygnięcia (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., I PK 182/17, LEX nr 2591542).

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że rozpoznawany w tym miejscu zarzut został oparty na twierdzeniach, które powyżej zostały uznane za nieuzasadnione. Stronie skarżącej nie udało się bowiem wykazać, aby Sąd

Okręgowy faktycznie nie odniósł się do wszystkich zarzutów apelacji, Ponadto, nie można zgodzić się ze skarżącą, aby uzasadnienie wyroku Sądu drugiej instancji nie pozwalało na jego kontrolę kasacyjną. Sąd odwoławczy zawarł w nim wszystkie niezbędne elementy uzasadnienia, na jego podstawie jest możliwe zarówno odtworzenie stanu faktycznego sprawy ustalonego przez Sądy *meriti*, jak również argumentacji prawnej Sądu Okręgowego, leżącej u podstaw wydanego rozstrzygnięcia. Jednocześnie skarżąca po raz kolejny podważa w istocie ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co nie może stanowić skutecznej podstawy skargi kasacyjnej. Należy w końcu wskazać, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie jest wewnętrznym sprzeczne, w szczególności nie ma sprzeczności w tym, że Sąd drugiej instancji ustalił, że ekwiwalent za podróże służbowe obowiązujący u pozwanej był mniej korzystny od świadczeń związanych z podróżą służbową wynikających z odpowiednich rozporządzeń wykonawczych oraz, że kwota tego ekwiwalentu odpowiadała wysokości diety wynikającej z tych rozporządzeń. Skoro bowiem ekwiwalent, jak twierdzi pozwana, zawierał oprócz diety także inne świadczenia wynikające z podróży służbowej, jednocześnie nie doprecyzowując, w jakiej konkretnie wysokości przysługują te świadczenia składowe, to rację ma Sąd drugiej instancji, że kwota ekwiwalentu zawierającego w sobie wszystkie roszczenia z tytułu podróży służbowej, ustalona w wysokości odpowiadającej wysokości diety jest mniej korzystna od regulacji powszechnej, która tę samą kwotę przyznaje tytułem samej diety.

Przechodząc do zarzutów naruszenia prawa materialnego, w ocenie Sądu Najwyższego, nie można było uznać za uzasadniony zarzutu naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Zarzut ten stanowi powtórzenie zarzutu sformułowanego w apelacji i podobnie, jak dla Sądu Okręgowego, tak dla Sądu Najwyższego jest on niezrozumiały. Wydaje się, że skarżąca uważa, że reguły wykładni oświadczeń woli powinny zostać zastosowane do postanowień regulaminu wynagradzania obowiązującego u skarżącej. Przypomnieć zatem należy, że regulamin wynagradzania (art. 77² k.p.) jest aktem normatywnym (art. 9 k.p.) i do jego interpretacji należy wykorzystywać metody interpretacji (wykładni) aktów normatywnych. Natomiast dopiero w sytuacji, gdy w procesie interpretacji zapisów regulaminu wynagradzania zawiodą metody wykładni właściwe dla aktów

prawnych, sąd może, na podstawie art. 65 k.c. w związku z art. 300 k.p., stosować posiłkowo zasady wykładni oświadczeń woli stron czynności prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 lutego 2017 r., II PK 11/16, LEX nr 2254790). Przy czym, w ocenie Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, zastosowanie art. 65 k.c. do wykładni postanowień regulaminów ma charakter zupełnie wyjątkowy i nie powinno mieć miejsca, gdy jednoznaczne efekty wykładni są możliwe do osiągnięcia za pomocą reguł wykładni aktów prawnych. W niniejszej sprawie treść postanowień regulaminu wynagradzania była jasna i nie budziła wątpliwości, zatem nie było potrzeby stosowania do jego wykładni reguł przewidzianych dla wykładni oświadczeń woli. Warto przy tym zauważyć, że Sądy w niniejszej sprawie nie zakwestionowały charakteru ekwiwalentu przewidzianego w regulaminie, jako świadczenia złożonego, a jedynie wskazały, że jego wysokość odpowiada (równa jest) wysokości diety określonej w rozporządzeniach wykonawczych.

Podobnie nie jest uzasadniony zarzut naruszenia art. 77⁵ § 1, 3, 4 i 5 k.p. w związku z § 32 Regulaminu wynagradzania. Zarzut ten nie mógł zostać uwzględniony, bowiem Sąd drugiej instancji nie zakwestionował w żadnym miejscu wydanego wyroku, że § 32 regulaminu wynagradzania obowiązującego u pozwanej nie stanowił kompleksowej regulacji świadczeń przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowych i nie miał charakteru świadczenia złożonego. Jednak, w oparciu o analizę postanowień regulaminu, słusznie Sąd drugiej instancji zauważył, że wysokość ekwiwalentu odpowiada wysokości diety wynikającej z przepisów powszechnie obowiązujących. Jednocześnie zaś, nie jest możliwy precyzyjny podział ekwiwalentu na poszczególne świadczenia ze wskazaniem, jaka jest wysokość poszczególnych świadczeń częściowych. Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 77⁵ § 4 k.p. postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w art. 77⁵ § 2 k.p. Słusznie zatem Sądy *meriti* uznały, że ekwiwalent przysługujący jedynie w wysokości diety przysługującej na podstawie rozporządzeń nie zaspokajał w pełni roszczeń pracowników.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swego wyroku.